

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre... 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre... 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vizs- "Előfizetések és hirdetések a
 saadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

Conrad tábornagy felmentése.

Tegnapi számunkban megirtuk már röviden, hogy a király Conrad tábornagyot eddigi hadseregcsoport parancsnoki állásától felmentette és utódjává József főherceget nevezte ki. A tábornagy felmentéséről szóló okirat a következő:

Kedves báró Conrad tábornagy!

Csak nehezen tudtam elhatározni, hogy felmentése iránt megújított kérését teljesítem. Hadseregeimben már évtizedek óta dicsőséges név az öné. Ön volt az első a taktikai kiképzés modern uttörői között. Mint a vezérkar főnöke, súlyos körülmények között kezdte meg a hadseregnek éles látókörű és korszerű kifejlesztését. Ezeknek az alapoknak megteremtése tette nekünk lehetővé, hogy dicsőségesen álljunk a harcot az egész ellenséges világgal szemben. A háboruban nagy felelősséggel járó állásokban kifejtett tevékenysége, főképpen pedig mint a vezérkar főnökéé, minden időkre diszes helyet biztosít önnek a történelemben. Tetteinek teljes értéke csak később válik mindnyájunk közkincsévé. Egy emberöltőn át eredményesen és önfeláldozóan végzett munkájáért örökre megilleti önt az én köszönetem, hadseregem és a haza köszönete. Kinevezem önt az összes testőrök ezredésévé és az örökös grófi méltóságot adományozom önnek.
 Eckartsan, 1918. július 15.

Károly.

Egyidejűleg őfelsége kinevezte József főherceg vezérezredest hadseregcsoport parancsnokká, Schönburg-Hartenstein Alajos herceg lovassági tábornokot pedig egy hadsereg parancsnokává.

Conrad grófnak ez a felmentése egy ambiciózus katona pályájának lezárása. Nem egészen így képzelte Conrad báró az ő pályája befejezését 4-5 év előtt, de ami most bekövetkezett, az nem jött meglepetésszerűen.

Mintegy két éve a vezérkari főnöki állást cserélte fel az olaszországi hadseregcsoport parancsnoksággal, most ettől is felmentették.

A felmentés körülményeit a háboru után a történetírás föl fogja jegyezni, ma annyit meg kell állapítani, hogy Conrad gróf egyike volt a legjelesebb elméleti stratégáknak. Kitűnő érzelme volt a békében a jövő háboru feladatai iránt, ő vette észre az olasz-osztrák front veszélyes voltát, ő rendezte be annak nagyszerű technikai védelmét és ő fejlesztette a hadsereget mai színvonalára. Ezeket a békében és az elmé-

leti hadtudomány terén elért nagy eredményeket honorálta a király a rendkívül meleg kéziratral és a magas kitüntetéssel.

József főherceg kinevezését a legnagyobb örömmel fogadja minden ma-

gyar ember s bizva-bizunk benne, hogy a legmagyarabb főherceg vezetése alatt seregeink a magyar névhez méltó újabb fényes sikereket fognak elérni és ezzel is közelebb hozzák a diadalmos békét.

Miért távozott Conrad?

Budapest, július 16. (Saját tudósítónktól.) Bécsből, illetékes helyről Conrad felmentéséről még a következőket közlik:

— Conrad dacára annak, hogy időnkint tulterhelve teendővel, nagy fáradsággal küzdött, kifogástalanul teljesítette kötelességét. Két fiának elvesztése erősen megviselte a hadvezért, mégis a legutóbbi hadműveletek vezetése tekintetében élénken közreműködött. Hogy ezután a harcok nem jartak azzal az eredménnyel, amelyet várt és remélt, ez szolgáltatott okot arra, hogy Ő Felségétől ismételtelen felmentését kérje. Felmentésének körülményei igazolják azt, hogy Ő Felsége bizalma egy pillanatra sem rendült meg a kiváló hadvezérben.

A királyi pár Pozsonyban.

Pozsony, július 16.

A király és a királyné és a trónörökös Pozsonyba érkeztek, megérkezésük után a hajóállomásról a közönség lelkes ünneplése között a Dom térre sétáltak. A Mária Terézia szobor előtt felállított diszsátorban Pozsony város nevében Kumlik Tivadar polgármester üdvözölte a királyt.

A vármegye üdvözlését Wermes Samu alispán tolmácsolta.

A király a polgármester és az alispán üdvözlétére egyszerre válaszolt a következő beszéddel:

— Őszintén érzett belső örömmel érkezünk ide én és a királyné, hogy Szent István koronájával történt megkoronázásom után első ízben látogassuk meg Pozsony szabad királyi várost, a mely város hosszú évszázadok dicsőséges korszakain keresztül oly nagy és magasztos szerepet játszott úgy szeretett magyar nemzetem, mint dinasztiam történetében.

Örömteli megindultság érzete tölt el e régi koronázó város falai között, hol a dicső nagy királyné, Mária Terézia trónja előtt hangzottak el a hű magyar nemzet fiainak ajkairól az emlékezetes szavak, amelyek örök időkre a királyhűség és honszeretet lelkes kifejezői maradnak, a: *Vitam et sanguinem. E szavak lelkesítik ma is hű magyar nemzetem fiait a reánk kényszerített nagy világháborúban s e szavak hatják át az itthonmaradt lakosságot is, amely mindent elkövet, hogy megfeszített önfeláldozó munkával, ha nélkülözések árán is, lehetővé tegye ellenállásunkat és kitartson az igazságos béke kivívásáig, a mely atyai szívünk leghőbb vágyát képezi.*

Pozsony szabad királyi város, mint Nyugatmagyarország empórium, földrajzi fekvé-

sénél, de főleg úgy a megye, mint a város lakosságának derék és ernyedetlen munkásságánál fogva hivatva van arra, hogy szeretett hazánk. Magyarország kulturális és gazdasági, valamint magyar nemzeti irányu fejlődésében nagyra hivatott hatalmas tényezőként szerepeljen.

Midőn hálattal szívvel a Mindenható jószágos áldását kérjük Pozsony szabad királyi város és Pozsony vármegye derék lakosságára és a királyné ő felségével együtt hűn kívánjuk, hogy dicső multját egy virágzó boldog jövő kövesse, — szíves köszönetet mondok a meleg fogadtatásért és kérem önöket, hogy honatyai üdvözlétemet tolmácsolják törvényhatóságuknak a közönsége előtt.

A Dom térről a királyi pár és a trónörökös kocsin Frigyes főherceg palotájába hajtottak, ahol az üdvözlő küldöttségek már várták a királyi párt.

Legelőbb a római és görög-katolikus lelkészi kar és egyházközösség küldöttsége ment a király elé. A küldöttséget Csernoch János hercegprimás vezette. Ezután a többi felekezetek küldöttségét fogadta a király.

A pozsonyi helyőrség tisztkara jelent meg ezután a király előtt.

Tizenegy törvényhatóság és az állami tisztviselők küldöttsége járult ezután a királyi pár elé.

A küldöttséget Szmeccsányi György főispán, kormánybiztos vezette.

A küldöttségek fogadása után a királyi pár Frigyes főherceg palotájából a hajóállomásra hajtatott, a hol a Ferenc József hajón a királyi pár félkettőkor dejeunerzett.

A királyi pár fél négykor megtekintette a koronázási dómot. Innen a királyi pár az állami ipariskolába ment, a hol Sztéryny József kereskedelmi miniszter fogadta és

gróf Teleky Pál, a Hadigondozó Hivatal elnöke kalauzolta a királyi párt.

Az ipariskolából a jótékonyági bazárba hajtatot a királyi pár, a hol egy külön királyi sátor van felállítva. Itt a megye több előkellőségét bemutatták a királyi párnak, a férfiakat Szmrecsányi György főispán, a nőket Forgách és Szapáry grófnők. Itt fogadta a király és királyné a negyven-ötven párból álló arató küldöttséget. Az aratók hatalmas buzakalászból font koszorút adtak át a királynénak.

A király és királyné délután öt óra körül utaztak el Pozsonyból hajón Orth állomásig.

A város jövő fejlődése.

Kiírják a tervpályázatot Nagyvárad szabályozási tervére.

A jövő Nagyvárad fejlődését előkészítő városfejlesztési bizottság tegnap tartott ülésén hosszasan foglalkozott a város szabályozásának és fejlesztésének kéréseivel; különösen a város szabályozási térképének elkészítése felett tanácskoztak hosszasan.

Az ülésen Rimler Károly polgármester elnöklété alatt jelen voltak: Kőszeghy József, Varró Domokos, May Sándor, dr Thury Kálmán, Sulyok István, Szücs Géza, Kemény Béla, dr Medvigy Gábor, Hegedüs Nándor, Juricskay Barna, Kelen Béla, dr Thury László, dr Grósz Menyhért, Pásztor Ede és dr Soós István jegyző.

Rimler Károly polgármester rámutatott, hogy a város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy a város szabályozási tervét elkészíteti és a tervpályázatot kiírja.

Kőszeghy József szerint a tervpályázatra szükség nincs, de a törvényhatóság azt kívánja. A feltételeket és a munkaprogramot a városi mérnöki hivatal elkészítette. A tervpályázatnál három díjat állapítottak meg: I. díj 10000 K, II. díj 6000 K, III. díj 4000 K, az egyes utcák részletes szabályozástervének elkészítéseért pedig 5000 K állapították meg a törzsvagyon-alap terhére. Közbejött a háború s azóta nem foglalkozhattak a kérdéssel. Célszerű volna azonban bizonyos alapvető kérdéseket már most megállapítani s később kiírni a pályázatot. Ezután bő magyarázat mellett bemutatta az általa készített térképet, mely felöleli a jövő Nagyvárad kereteit, beépíthető határát, az árapasztó-csatornától az alföldi vasutvonalig. Szükséges a főközlekedési vonalak, a belső átkelési vonalak és a belső körzet megállapítása, valamint a velencei vasutállomás összeköttetése a központtal; a Körös-partfal teljes kiépítése, a két gyaloghíd helyett kocsijáró hid építése. Ezeket, valamint a Komendáns-rét és a szőlősi legelő megszerzését már most el kellene határozni. A bemutatott szabályozási térképet fogadják el. Ezután jön az a kérdés, hogy pályázat útján készíttetik-e el a térképet most, vagy a normális idők beálltával egységes tervpályázatot irnak ki.

May Sándor a pályázat kiírását kívánja, mert eszményi pályamunkát kíván. A legelők bevonását helyesli.

Kenézy Béla mérnök nem osztja, hogy moht nem lehet a pályázatot kiírni. Ő szerint is csak eszményi terv készülhet, amely-

nek a háború végével már készen kell lenni. A pályázatnál nem lehet a tervező kezét megkötni. Szerinte az ősi vasuti állomást is be kell vonni a tervbe. Az eszmei pályázatra nagyobb díjat kell kitűzni.

Sulyok István nem helyesli a halasztást s a Kemény felszólalását helyesli. Ez szoros kapcsolatban van a város fejlesztésével. A főmérnök tervezete nem foglalja magában a város karakterét. Kossuth azt mondta Nagyváradról, hogy ez a kis Birmingham; a főmérnök azzal nem számolt, hogy Nagyvárad nagy ipari és kereskedelmi gócpont legyen, csak a népesség elhelyezésére volt tekintettel. Helyesli a legelő és az ősi állomás bevonását, mert ez biztosítja a város fejlődését. Ellenzi a halasztást s nem fogadja el a főmérnök javaslatát.

Dr Medvigy Gábor szintén nem fogadja el a pályázat kiírásának elhalasztását. Már évtizedekkel ezelőtt el kellett volna készíteni a város szabályozási tervét. De hosszabb, 2 éves pályázatot kell kiírni. A főmérnök által készített tervet bírálja. Az abban beépítésre kijelölt terület száz év múlva sem lesz beépítve. Gyorsan kell azonban megszerezni a Komendáns rét és a szőlősi legelő területét s a város belterületét kell rendezni; a katonaságot, a kórházakat kitelepíteni. A főmérnök a belterület szabályozásáról készítsen elaborátumot.

Dr Thury László azért is kívánja a tervpályázat kiírását, hogy a tervekből tiszta képet lásson. Közegészségi szempontból nem talál megnyugtatót a főmérnök tervezetében, mert a hegy egy részét is be akarja építeni. A külváros szintén szabályozatlan maradna, holott ez nagyon szükséges. A kiadást törvényt is módosítani kellene. Főkérdés továbbá, hogy a nagy létesítményeknél hogyan alakulna ki a gazeasági kérdés, nehogy milliókba kerülő kiadások álljanak elő bevétel nélkül, mert ezt nem bírnánk meg. Ezekre a kérdésekre is feleletet várna. Meg kell emelni a pályázati díjakat, hogy kerüljenek megfelelő pályázók.

Varró Domokos is a tervpályázat kiírását kívánja. Eszményi tervre van szükség. A pályázónak azonban nem állanak rendelkezésre a tervek. Legalább a magassági fixpontokat kell tudni. Csak nagy általánosságban kell a vonalat megépíteni s a rosszul épített városrészeket is gazdasági és közegészségügyi szempontokból is rendezni kell. Ne várjunk tovább. Pályázat esetén megfelelő pályamunkát remél.

Kőszeghy József nincs ellene a tervpályázatnak, csak időszerületlennek tartja azt és a mai helyzetben nem vár attól megfelelő eredményt. Olyan terv kell, amelyet a város ki is tud vinni, ezért akarja ő a halasztást, mikor a kiváló erők hazajönnek. A térképet legalább 1:1000 méretben kell csinálni. Ő tekintettel volt a város karakterére, de számolt a város pénzügyi helyzetével. Gyári célokra szükséges a Komendáns rét és a szőlősi legelő. Az őrsi állomás és a velencei állomás között már kész a vasút terve. A várostól Őssi messze van s ezért azt nem lehet hosszú ideig Nagyváradhoz oevonni, de egyenes jó út kell oda. Ha kiírják a pályázatot, azt hét évre írják ki. A díjakat 30.000, 20.000 és 10000 koronában állapítsák meg s a részlettervekért is 20.000 koronát tűzzenek ki.

Rimler Károly szólott hozzá még. Ha a háború után akarunk a fejlesztéshez fogni, első a pályázat kiírása.

A bizottság javasolja, hogy a város a tervpályázatot írja ki s a díjat emelje. — A Komendáns rétet, a szőlősi legelőt és az állomáshoz vezető utat a város szerezze meg, mert erre szükség lesz.

*

Az állami fa és fémipari szakiskola építését a bizottság már korábban a Beóthy László-híd melletti területen javasolta felépíteni. A térrajzon kijelölt területet a bizottság helyesnek találta. A miniszter kiküldötte július 28 án érkezik Nagyváradra, hogy a kijelölt helyet megtekintse.

Rimler Károly elnök kéri a bizottság tagjait, hogy csináljanak propagandát a bizottság működésének. Legközelebb a városfejlesztési nagy dolgok finanszírozásával foglalkozik a bizottság. Rendezni kell a város pénzügyi helyzetét s a legszükségesebb létesítményekre a fedezetet kijelölni.

Ezzel véget ért az ülés.

Fatalpu cipők forgalma.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter bór és textilügyi meghatalmazottjának 6103—1916. számú rendelete alapján a fatalpu cipők forgalmának újabb szabályozását illetőleg a következőket hozom az érdekeltek s a város közönsége tudomására.

Termelők (cipőgyártók) fatalpu cipőket bármely cipőkereskedőnek szabadon eladhatatnak. Cipőkereskedők a termelőktől vásárolt fatalpu cipőket csakis fogyasztók részére és csak az illetékes hatóság, vagy az általa megbízott hivatal (szerv) által kiállított és megjelölten fatalpu cipők vásárlására jogosító utalványok ellenében szolgáltatathatják ki. Az ily utalványok azonban a 31.868—1918, számú K. M. rendelet határozmányaitól eltérőleg az ország bármely helyén beválthatók.

A cipőkereskedő köteles a fatalpu cipő utalványokat kiállító élelmezési ügyosztálynál minden hó 1-én és 15-ik napján bejelenteni.

a) hogy a bejelentés napjáig mennyi cipőt vásárolt,

b) hogy ugyanazon napig fogyasztóknak mennyi cipőt szolgáltatott ki. Az utóbbi bejelentéssel együtt a beváltott utalványok is beküldendők.

Termelői (cipőgyárosok) fatalpu cipőket csak a Népruházati Bizottság bórpari osztályának (Budapest, VI., Vilmos császár-ut 43. sz.) előírásai szerint gyárthatnak és kötelesek minden hó 1-én és 15-ik napjáig a bizottságnak bejelenteni, hogy a bejelentés napjáig kinek és mily mennyiségű fatalpu cipőt adtak el.

Lukács Ödön
polgármesterhelyettes.

Haltenberger Vilmos

kelmefestő és vegytisztító gyárának második számú felvételi üzlete, Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.

Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

A németek nagy offenzívája.

Eddig 13.000 fogoly.

Berlin, július 16. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja.

Egyes szakaszokon a tüzérségi tevékenység feléledt. Aillettelől keletre egy éjjeli előretörést, Hobuternestől keletre az ellenségnek egy erős támadását visszavertük. Itt az éj folyamán új és erős helyi harcok fejlődtek ki.

A német trónörökös hadcsoportja.

Az Aisne és Maas között Chateau Thierrytől keletre élénk tüzérségi harc. Kiseb vállalkozásokban és a Marne-folyón át előretörve Jaulgonnetől délnyugatra benyomultunk az ellenséges vonalakba és foglyokat szállítottunk vissza.

Reimstől délnyugatra és keletre tegnap reggel a francia állások egyes részeibe benyomultunk. A tüzérségi harc vezetésének előkészítésében hadmérnöki csapatoknak kiváló rész jutott. — A tüzérség aknavető és gázszóró megsemmisítő hatásukkal, páncélkocsikkal és lángszórókkal együtt megnyitották a gyalogság előtt az utat az ellenség soraiba.

Boehn vezérezredes Jaulogonne-tól kezdődő és Dormantól keletre végződő szakaszon átkelt a Marne folyón. Pitymalatkor utászok szállították át a rohamcsapatokat a folyón és ezzel ők vetették meg a nap sikerének alapját. Gyalogság rohammal elfoglalta a Marne déli partjának meredek lejtőt. Az ő védelmük alatt történt a hidverés.

Állandó harcok közben áttörtük az első ellenséges állást, szívesen védett erdős terület és az ellenséget hátsó vonalaira vetettük vissza és pedig a Conde—Lachapelle—Comblizi—Marruil vonalra. A Marnetól északra is elragadtuk a franciáknak és olaszoknak Arbre és a Marne közt levő első állásait. Este a Chatillon—Cucherry—Chau-muzy-vonaltól keletre állottunk harcba.

Ukránia békét akar a lengyelekkel.

Budapest, július 16. (Saját tudósítónktól.) A Novi Kuryer Krakovsky jelenti: Skoropadzki hetmannál Kiebben egy lengyel küldöttség jelent meg, hogy az Ukrániát és Lengyelországot közösen érdeklő kérdésekről tanácskozzék. A hetman kijelentette, a kül-

Tahureig megtámadták az ellenséget és a támadás elől elvonuló ellenséggel harcolva elfoglalta az első francia állást. Nauroy-Moron-Villerstől előretörtünk a Cornillette-Hochberg Cailberg magaslati vonalon át a múlt évi tavaszi csata aknamezején keresztül, a Prosnestől északnyugatra vivő utig és Fischlbergtől délre lévő erdős területig.

A Suipe pataktól keletre elragadtuk az ellenségtől a champagnei csatáknak Auberyve és a Tahuretől délnyugatra eső terület közt levő harctérét. Reimstől keletre levő támadó arcvonalunkon az ellenség tartja a Prosnestől északra levő terület Souain és Perthes közti második állását.

Estig beszállított foglyok száma meghaladja a 13000-et.

Albrecht württembergi herceg hadcsoportja. Lotharingiában, a Vogézekben és Sundgemban kis vállalkozásokban foglyokat szállítottunk be.

Ladendorff, első főszállásmester.

Az olaszok nagy támadásai.

Budapest, július 16. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

A Stilsfi hágó területén továbbá a Tonale szorosától északra, a Judikariákban és az asiagai fensíkon a tüzérségi harc rendkívül hevességre fokozódik. A Monte Pertica és a Monte Sorolosa környékén az olaszok hatalmas, meglepő tüzzel való tüzérségi előkészítés után négy hatalmas támadást indítottak. Az 55. hadosztály derék csapatai részben tüzeléssel, részben közelharcban vis szaverték a támadásokat. Az ellenség véres áldozatai rendkívül nagyok.

Az albán fronton különös esemény nem történt.

A vezérkar lónöke.

döttségnek, hogy Ukránia nem a cholmi területért, sem keletgalíciai vidékekért nem fog háborút kezdeni a lengyelek ellen.

A hetman békés nyilatkozata jó hatást tett a küldöttségre.

Angliában nem kell a megegyezési béke.

Budapest, július 16. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból táviratozzák: A Daily Mail jelenti: Landsdowne lord pénteken, midőn uradalmának parasztjai előtt beszédet mondott a megegyezési békéről, kifütyölték.

A németek offenzívája az angol alsóházban.

Hága, július 16. Londonból jelentik: Az alsóház mai ülésének végén Bonar Law közölte, hogy Lloyd George beszélt telefonon Foch tábornokkal, aki a küzdelem eddigi eredményeivel nagyon meg van elégedve. Foch tábornok közölte még, hogy az ellenség mintegy 70—80 kilométeres fronton indította meg támadását Reimstől délnyugatra és keletre, anélkül, hogy magát a várost megtámadta volna.

Erdélyi Miklós— Nagyvárad Napló

Tekintetes Szerkesztőség!

A sajtótörvény rendelkezése értelmében kérem az Erdélyi Miklós szinigazgató által nekem címzett és becses lapjában közölt levélre vonatkozólag a következő helyreigazító sorokat közölni:

Valótlan Erdélyi Miklósnak azon állítása, hogy a Nagyvárad Napló cikke nem tárgyilagos kritika, hanem üzleti ütés akar lenni. Valótlan azért, mert az objektív, tényekkel bizonyító cikket Zsolt Béla irta Rimler Károly polgármesternek a szinügyi bizottság július 6-iki ülésén elmondott és a színház működését súlyosan, de igazságosan bíráló kritikája hatása alatt. Harminc évi ujságírói működésem alatt mint szerkesztő sohasem befolyásoltam munkatársaim szabad véleményét, igazmondását irodalmi és művészeti kérdésekben. Ezért nem dezavualtam Zsolt Bélának távollétémben irt cikkét sem, mikor Erdélyi Miklós telefonon ezért felvilágosítást kért tőlem.

Valótlan Erdélyi Miklósnak azon állítása, hogy a Nagyvárad Napló kritikája és a Központi Ujság és Jegyiroda bérletjegyek iránti érdeklődése közt összefüggés volna. Valótlan, hogy a Központi Ujság és Jegyiroda három 12 koronáért vett zsöllyét 20 koronáért adott volna el.

Azt megteheti Erdélyi Miklós, hogy a neki kellemetlen kritika miatt a Központi Ujság és Jegyirodának nem ad bérletjegyeket. Azt is megteheti, hogy a Nagyvárad Naplónak nem adja fel színházi reklámhirdetéseit. Ahhoz azonban nincs joga, hogy a város által minden lapnak az előadások bírállása céljából szerződésileg biztosított helyeket elvonja.

Egyébként az Erdélyi Miklós levelében foglalt valótlanságokért a mai napon sajtó utján elkövetett rágalmozásért ügyvédem, dr Nagy Mihály utján megtettem ellene a bünyvádi feljelentést.

Helyreigazító soraim szives közlését kérve,

Kiváló tisztelettel:
Fesér Dezső
a „Nagyvárad Napló”
felelős szerkesztője.

Állításaimat fenntartom és kész vagyok azt bizonyítani.

Erdélyi Miklós
szinigazgató.

* A gazdasági terményszükséglet beszerzése. A földművelésügyi miniszter az idejü terméskből a gazdasági szükséglet címén beszerezhető termények vásárlásának szabályozása tárgyában rendeletet adott ki, mely szerint gazdasági szükségletre csak az vásárolhat, aki maga nem termelő, vagy akinek gazdasági szükségletét a termése nem fedezi. Ezen körülményt az átvevő bizottsággal történt elszámolással kell igazolni. Vásárolni csakis október 15-ig és pedig a községi előljáróság által a vásárló részére kiállított beszerzési utalvány alapján lehet és csak annak a községnek a területén, ahol a vásárló állandóan lakik, illetve ahol a gazdasága fekszik. A vásárlás csakis a Haditermény utján történhetik kész áruvétel utján.

Az új offenzíva a nyugati harctéren várt döntő akció.

Budapest, július 16. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A német hadvezetőség tegnapi jelentését, hogy német csapatok Reimstől délnyugatra és keletre benyomultak a francia állásokba, a német lapok nagy eseményként közlik, de semmiféle kommentárt nem fűznek hozzá. Ma már kétségtelen, hogy a háborúnak a nyugati harctéren várt döntő fázisáról van szó. A feszültség tetőpontra hágott. Illetékes német helyen ki-jelentik, hogy az események programszerűen folynak.

A Wolf-ügynökség esti jelentése.

Budapest, július 16. (Saját tudósítónktól.) A Wolf-ügynökség jelenti 16-án este:

A Marne fronton heves ellentámadások. Helyi eredmények Reimstől délnyugatra, Reimstől keletre a helyzet változatlan.

Angol hivatalos jelentés 15-éről.

Genf, június 16. Az angol hadijelentés közli 15-éről: Kétezer yardos fronton kezdve vállalkozásunk sikerrel járt. Elfoglaltuk az összes kitűzött célokat. Gépfegyvereket és egyéb hadiszert zsákmányoltunk, 296 foglyot ejtettünk.

A kancellár beszéde a svéd sajtóban.

Budapest, július 16. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A birodalmi kancellárnak a béke kérdéseiről való nyilatkozatai a svéd sajtóban a legnagyobb figyelemben részesülnek.

A Stockholmi Dagbladet szerint a kancellár nyilatkozata jelentékeny lépés, aminek fontosságát ad, hogy nyilatkozatát a főhadiszállásról való visszatérése után tette.

A szovjetek kongresszusa elfogadta az alkotmánytervezetet.

Moszkvából jelentik: A szovjetek kongresszusa elfogadott egy jelentést, amely megállapítja a szovjetkormány politikájának teljes győzelmét és kijelenti, hogy a szociális forradalmárok összeesküvése és Mirbach gróf meggyilkolása folytán bekövetkezett válság megerősítette a kormány hatalmát. A kongresszus elfogadott továbbá egy alkotmánytervezetet, amely az új kormány terjesztett be és amely szerint a kormány hatalma a proletárság és a szovjet hatalmán alapszik.

Juricskay a tisztviselők beszerzési szövetkezetéről.

A tisztviselők köszönete Malatinszky Lajos főispánnak.

A városi tisztviselők szövetkezete, amelyet Juricskay Barnabás pénzügyi tanácsos hívott életre s a semmiből hatalmas segítő forrást teremtett a városház tisztviselőinek, Rimler Károly polgármester elnöklésével ülést tartott.

Barna Artur id. igazgató előterjesztette az évi jelentést, eszerint a szövetkezet szerzett ruhát, fehérneműt, szentet, talpot, bőrt, élelmiszereket.

Erdélyi Bernát pénztáros jelentése szerint a szövetkezet 180000 koronát forgalmazott s a kezelési költség leszámításával az 1917. évi működés haszna 3700 korona. Az összes tagok száma 259 tag, 8000 a családtagokkal. (Felkiáltások: Éljen Juricskay!)

Juricskay Barnabás pénzügyi tanácsos, a szövetkezet megalkotója nagy tetszés mellett beszélt. Három irányban panaszkodnak a tagok előtte: 1. Az elárúsításokat nem közlik rendszeresen s egyesek későn jövet nem kapnak semmit. 2. A szétosztásnál nem tartják be a sorrendet. Válasza ezekre: A

szétosztásról ügyosztályonként értesítik a tagokat s ezt megtették, a szétosztás a jelentkezések sorrendjében történik. A hiba ott keresendő, hogy egyes esetekben tényleg nem közölték egyes ügyosztályban levőkkel az elárúsítás napját, a megbízott ezt elfelejtette. Ennek elejét úgy lehet venni, ha a tagok maguk érdeklődnek eziránt, hogy mikor lesz osztás. Mert a szövetkezet megteszi, hogy azok részére, akik kérik, beszerz bizonyos cikkeket.

A közgyűlés ilyen értelemben hívja fel a tagokat.

Balogh Károly indítványozza, hogy a 35 százalékos tisztviselői segély-pótdíj kieszközölése körül kifejtett fáradozásaiért Malatinszky Lajos főispánnak jegyzőkönyvi köszönetet mondjanak, amit egyhangú lelkesedéssel el is fogadtak. Angyalffy Andor a városi tisztviselők tűzfabeszerzésére vonatkozó indítványát kiadták az igazgatóságnak. Az indítvány 35 koronás fát kíván beszerezni s dohányt is kér.

Rimler Károly polgármester a tisztviselőket az összetartásban rejtőző erőre figyelmezteti s igéri, hogy a tanács minden tagja szívesen áll a tisztviselők rendelkezésére, amikor azoknak egzisztenciális érdekeiről van szó.

Az alapszabályok módosítására vonatkozó indítványt, a zárószámadások felülvizsgálatára vonatkozó felügyelőbizottsági jelentés tárgyalását levették napirendről, ezeket, valamint a pénztáros és igazgatói állás végleges betöltését a legközelebbi közgyűlésre halasztották.

A „Biharmegyei Mezőgazdasági és Husipari Részvénytársaság” megalakulása.

Biharvármegye és Nagyvárad város közgazdasági életében nagyfontosságú alapítás történt a napokban. Az új alapításban a „Hangya” szövetkezet hazánk eme legszámottevőbb kereskedelmi vállalkozása és az Egyesült Bank és Takarékpénztár, a Nagyvárad Agrár Takarékpénztár érdekelttségével a sertés hizlalást, a sertés és általában az élő és leölt állatokkal való kereskedést, a hus és egyéb termékek feldolgozását, az élelmiszer üzletet, az ehhez és a gazdálkodás folytatásához szükséges mindennemű termények és árucikkek előállítását és értékesítését vették tervbe és ezen kitűzött célok elérésére szükséges berendezéseket, üzemeket, vállalatokat óhajtják létesíteni.

Ezen célból alakult Nagyvárad székhellyel, 2 millió korona alaptőkével a Biharmegyei Mezőgazdasági és Husipari Részvénytársaság, a „Hangya” Ipar Részvénytársaság budapesti és a megnevezett két helybeli cég alapítása gyanánt, mely vállalat nagyarányú üzemét Biharvármegye egész területére kiterjeszteni szándékozik, azzal a céllal, hogy a közéletmezésben a hatóságoknak, a gazdákönzségnek, az ipari vállalatoknak és a „Hangya” szövetkezet tagjainak segítségére legyen. Az első telepet a Nagyváradon már meglévő sertéshizláló átvételével tervezi üzembe helyezni.

Az új alapítás első nagyjelentőségű megnyilvánulása ama fokozottabb mezőgazdasági tevékenységnek, melyet az Egyesült Bank és Takarékpénztár a Nagyvárad Agrár Takarékpénztárral létesített szorosabb kapcsolatával intentionált. A Bank eme tevékenységének kifejtését szerencsésen kapcsolja bele a „Hangya” működésébe, melynek kötelékéhez ezidőszert Biharvármegyében 150-et, Magyarországon 2000-et meghaladó fogyasztási és értékesítő szövetkezet tartozik s mely az egész országot behálózó szervezetével, altruisztikus működésével különösen a háborúban tett nagy szolgálatokat az áruuzsora leküzdése, a készletek igazságos szétosztása terén.

Biharvármegye és Nagyvárad város közgazgatási életében eme legifjabb vállalkozás igazgatóságába beválasztottak: Balogh Elemér, a „Hangya” szövetkezet vezérigazgatója, dr Pajor Ignác igazgatósági tagja, Florvath Mihály igazgatója, dr Magurányi Jenő, a „Hangya” nagyváradai kirendeltségének ügyvezető főnöke, Olasz Elemér, dr Miskolczy Ferenc, dr Popper Ákos, dr Demetrovits Elek, felügyelő bizottságba pedig Dombó Károly, Gruner Ede, Benyó Vilmos, a Hangya szövetkezet főtisztviselői, Dénes Rezső cukorgyári igazgató, Balogh Kálmán püspökségi erdőtanácsos, Gera Sándor g. kath. püsp.

Írószághelyettes, Ringelmann Lajos káptalani főtitkár, dr. Rezső Mór ügyvéd, dr. Róna Armin aligazgató. A vállalat ügyészeül dr. Halász Márton nagyváradi ügyvéd nevezte tett ki.

Szajkosár a piacon!

Egy olvasónk írja:

Mióta a háboru tart, nem nagyon sokszor megyek a piacra. Először is nem igen akad ott vásárolni való, másodsor ami van, az olyan méregdrága, hogy magamfajta háziasszony nem bírja megfizetni. Harmadszor, olyan gyalázatos hangon mernek ott a tisztességes uriaszonyokkal beszélni, hogy valószínűleg vészőfutással felér egy piaci bevásárlás.

A napokban mégis kénytelen voltam nagyobb bevásárlás végett a piacra menni. — Befőttre van szükség, ma minden élelmiszerről kell a télire gondoskodni s a befőtt, kivált a hol gyermek is van, szinte nélkülözhetetlen.

Kimegyek és látok egy kofa előtt nagy halom barackot. Éppen odaért hozzá a rendőr és szépen megmagyarázza a kofának:

— Aztán nézze lelkem, a maximális ár ennyi meg ennyi, tessék enyiért adni, megértette lelkem?

A lelkem kofa biccentett kegyesen a fejével és azzal jelezte, hogy megértette a lelkem.

Odaszóltunk hát neki többen és kértünk, ki öt, ki hat kilót. A kofa lelkem csak arra várt, míg a rendőr eltűnt a tömegben, aztán felnyitotta a lelkem a száját és dőlt belőle az ékes beszéd imígyen:

— Barack kéne a hasukba, mi? Meglesték, mikor a rendőr itt jár? Olcsó barack kellene? Talán potya is kéne, mi? Nem szégyenlik magukat kalapos naccságák létükre, hogy potyáznak akarnak a szegény elárúsító bőrére? Nem ég le a bőr a potyájról? — Mars, takarodjanak, nem adok senkinek semmit.

A rendőr persze már nem volt sehol. Ezzel a förtelmes szóáradattal mi versenyre kelni nem tudtunk, szépen eloldalogtunk tehát, a kofa pedig diadalmasan elvonult, de a kosarat ott hagyta. Egyik kollégánk utánunk szólt:

— Tessék egy negyedóra múlva visszajönni, akkor itt lesz az asszony megint és akkor lehet tőle venni.

Gondoltuk, a lelkem elment, hogy kifujja egy kissé a mérgét, de majd visszajön és akkor veszünk tőle. — Mástól nem lehetett, másnak nem volt befőttni való barackja.

Negyedóra múlva visszamentünk, pontosan akkorra megérkezett a barackos kofa is (ugy látszik, ez az elvonulás szokás már, ha nagyon felbosszantják a nyomorult vevők), mi alázatosan ismét elébe járultunk barackért. Őnagysága, a kofa, a lelkem végignézett bennünket, aztán elkezdte a barackot kimérni és kiosztani, ilyesféle áldások kíséretében (az áldások vaskosabbjait kivéve mi lehetetlen) csak az enyhébb fajtákat hozhatom nyilvánosságra, mert engem lezárnának érte, ha kiírnám, ilyet csak nyilvánosan elmondani szabad a piacon a kofának.

— Öt kiló kell? Itt van, hogy égesse ki a belét. Maximális áron adom, hogy a... törje ki, aki eszik is belőle. Magának pedig, kalapos naccságám, hat kilót? Fogja aztán ez legyen az utolsó falatja, a ki lemegy azon a piszkos száján. Hogy nem restelli ilyen potyázást csinálni? Nagy kalapja van, arra telik, de a barackot sajnálja megfizetni? Maradjon koporsószege is, de mindjárt. Hogy azt az erre meg amarra... stb, dőlt belőle a leirhatatlanul piszkos szóáradat úgy, hogy a város legutolsó kloakája kristálypatyolatbeli szalon volt ennek a némbeknek a szájához képest.

Sikerült is elfüstölnie onnan mindnyájunkat hamarosan. Rendőr persze nem jött segítségünkre, kénytelenek voltunk túrni ezt a gyalázatos kipellengérezést minden piaci csibészgyerek legnagyobb gyönyörűségére, míg megkaptuk végre a barackot és menekültünk vele. Ott nem hagyhattuk, kell az élelmiszert a gyermeknek télire. A vén szipirtó szíjját hasíthatott volna belőlünk, a gyermekért azt is el kellett volna túrnunk.

Ha a rendőrség érdeklődik az illető kofa személye iránt, a számát kész örömmel megmondom, de engem tanuskodni be ne citáljanak, mert arra már rá nem érek. Csak figyelje meg egyszer a rendőrség, ismerik az illetőt.

Aztán hagymáért mentem, azt a városi kertgazdaság elárúsító helyén akartam beszerezni. Szépen, illendően sorba álltam és vártam, míg rám kerül a sor. Világért ki nem nyitottam volna számat egy türelmetlen szóra, tudom én, mi a háborus rend s tudom, hogy ma a hadimilliomosnéknak és a többi kofáknak szabad a vásár, tisztességes polgárasszony, a ki dolgozik és gyereket nevel, az szegyenkezve hallgasson. Végre rám kerül a sor és mérlik a hagymát. Kissé nehezen mozgott a mérleg nyelve, megkértem hát a kiszolgálónőt szépen, illedelmesen:

— Kérem, tessék jól megmérni.

Őnagysága csipőre tette a kezét és rám bömbölt:

— Semmi köze hozzá! Ugy mérem, a hogy akarom! Ha nem tetszik, hagyja itt, nem muszáj vásárolni. Szégyelje magát.

Én sem vagyok türelmes hárányka egészen, erre engem is elhagyott a birkatürellem és rászóltam a bömbölő nagyságára:

— Nézze, ne ordítson, hanem végezze a dolgát s méjjen.

No, amit erre kaptam, azt megint nem lehet egészen leírni. Csak némi szemelvényekkel szolgálhatok:

— Én ordítok? bömbölte úgy, hogy a Szent László templom harangja ijedten elnémult. Állat vagyok én, hogy ordítok? Ne kezdjen ki velem, mert majd így, meg amúgy lesz, azt a... ismét csak stbivel jelezhetem a folytatását. Egy jobb érzésű másik alkalmazott jött aztán oda, leintette a szájjas hölgyet és arra legalább itt rend lett. Ez még meg is vigasztalt:

— Ne tessék tulságosan felvenni, nagyon ideges és azért kiabál.

Aki ideges, azt küldje a város a Rác-szanatóriumba hidegvizes kurára, de ne állítsa oda a közönség kiszolgálására. Annyi tisztességtudó alkalmazott jó hírnevét ne veszélyeztesse egy szájkosár.

Altalában pedig csak azt a kérdést vagyok bátor feltenni: a szájkosár kiment-e már a forgalomból? Mert ha nem, akkor a piacon ajkalmazni kellene.

A Reichsrát botrányos ülése.

Napirendre tüzték a kormány vádaláhehelyezését.

Budapest, július 16. (Saját tudósítónktól.) A Reichsrát mai megnyitó ülése óriási botrányba fullt. Az ülést 11 órakor nyitotta meg Gross elnök s mikor Seidler miniszterelnök a kabinet élén bevonult a csehek és délszlávok tomboló lármával fogadták.

— Pfuj, abcug Seidler! — kiáltották. Példátlan, hogy egy kormány, amellyel a többség nem akar tárgyalni, be meri tenni ide a lábát! A zajra a német képviselők tapsviharral feleltek s közrefogták Seidler miniszterelnököt.

Nagy nehezen elült a zaj s Gross elnök elmondhatta megnyitó beszédét. Az elnök reményének adott kifejezést, hogy a jelenlegi nehéz élelmezési viszonyok rövidesen javulni fognak, majd a küzdő hadseregnek kívánt sikert.

Beszédét a németek kitörő lelkesedéssel fogadták, a csehek és délszlávok tüntetően csendben maradtak.

Végül közölte az elnök, hogy a kormány vád alá helyezésére vonatkozó, a csehek által beadott indítványt a jövő héten tárgyalják.

Ezután Seidler miniszterelnök állott szólásra. Bemutatta a kormány új tagjait, majd elmondta a külügyminiszter már ismert exposéját. Alig kezdett a miniszterelnök beszélni, a csehek és délszlávok sippal, dobszóval, padveréssel óriási lármát csináltak és kivonultak a teremből.

Seidler miniszterelnök ezután alig 50 képviselő jelenlétében gyorsan felolvasta a külügyminiszter külpolitikai nyilatkozatait, majd rámutatott arra, hogy tulajdonképpen védelmi háborút folytatunk, amelyet kitartással végig kell küzdenünk. Megállapítja, hogy a cseh területek beosztása elől nem lehetett kitérni. A közlelmezést illetőleg kijelenti, hogy a magyar kormány hajlandó feleslegeiből Ausztriát segíteni, a javulás azonban csak e hó vége felé várható.

Beszéde után megkezdtek a költségvetési provizorium tárgyalását.

* A Vörös-Kereszt Egylet nagy társasjátéka iránt városszerte nagy az érdeklődés s ez az érdeklődés nőttön nő, annál is inkább, mivel a huzás már a hó 31-én meg lesz tartva. Jegyek már csak korlátolt számban kaphatók a Vörös Kereszt irodában. A Vörös Kereszt Egylet vezetősége ezután kéri fel mindazokat, akiknek megtartás vagy elárúsítás céljából sorsjegyeket küldött s ezeknek értékét még ezideig be nem szolgáltaták, hogy azokat a mai és a holnap nap folyamán beszolgáltassák szíveskedjenek, esetleg értéküket fizessék be, mert a vissza nem küldött vagy a meg nem fizetett sorsjegyek érvényteleneknek fognak nyilvánítani és helyettük pótsorsjegyek lesznek forgalomba hozva, hogy a jótékony célt károsodás ne érhesse.

HIREK

* Személyi hir. *Lábán Lajos* dr táblai elnök szabadságidejét megkezdte.

* Az *Urleányok Kongregációja* ma délután 5 órakor tartja kirándulását a Püspök fürdőbe.

* 60 százalék lesz az új háborus adó. *Klitusz János* pénzügyi tanácsos a városházán tartózkodott hivatalos ügyben s elbeszélte, hogy az új háborus adó előkészítésére vonatkozó miniszteri leiratot megkapták. E szerint az új adó az állami, községi és egyéb összes adókat, a járulékokat is beszámítva ezeknek hatvan percentje lesz, amit aztán már megérez mindenki. Most készülnek a 10.000 koronán felüli jövedelmekre rótt adók kivételei s azután jön a nagy adó előkészítése.

* A katonai rendőrség új parancsnoka. *Bartha Béla* dr főhadnagy távozásával megüresedett a katonai rendőrség parancsnoksága. Parancsnokul *Dérczy Antal* 4. honvédelmi miniszter által nevezett ki, aki tegnap elfoglalta állását. Az új parancsnok teletől-talpig katona, szigorú, de humánus ember.

* Az 1868-1869. évben született katonák elhelyezésére a honvédelmi miniszter rendeletet adott ki. Önálló mezőgazdák, iparosok és kereskedők lakóhelyükre vezényelendők, az őrszolgálatosok is lehetőleg oda s 3 korona napidíj utalandó ki számukra.

* Községek új orvosi beosztása. A belügyminiszter fontos rendeletet adott ki arról, hogy a községek új közegészségügyi és orvosi beosztása felől adjanak véleményt a vármegyék. Minden körülményt latoljanak meg s augusztus 31-ig a főszolgabírák és a tiszti főorvos véleményével megtámogatott javaslatot terjesszenek fel hozzá.

* Kitüntetés. A hivatalos lap közli, hogy a király *Szabó József* báránci ref. lelkeszt a közjótékonyaság terén szerzett kiváló érdemei elismerésül a *Ferencz József-rend lovagkeresztjével* tüntette ki.

* A toloncházat is átadják. A rendőrség államosításáról közzétett tervezet szerint átveszik a rendőrségi intézmények épületeit is, tehát Nagyváradon a toloncházat. Ezt bizony nem fogjuk nagyon mutogatni az állam képviselőinek, hanem szégyelni fogjuk az átadást. Ez az épület ugyanis csupa piszok, korom, az egész elhanyagolt, használni csak a város tudta. Évek óta nem reparálták most pedig nincs munkaerő és anyag e célra. A város hálat adhat az Istennek, hogy a borzalmas féregraktárt átveszi az állam, amelynek ilymódon két ritkasága lesz: a tüdővészről fertőzött fegházépület s a féreglakta toloncház.

* Nagy népünnepély a Püspökfürdőben. *Komzsis Alajos*, a Püspökfürdő népszerű és agilis bérője, mint minden évben, úgy ez idén is gondoskodik a közönség szórakoztatásáról. Nagy népünnepély lesz a Püspökfürdőben f. hó 21-én, amikor is a helyben tartózkodó művészgárda legkiválóbb tagjai, elsőrangú művészestélyt fognak tartani. Azonkívül lesz még tombola, konfetti, szépségverseny, virágcsata, és a nagysikerűnek ígérkező estélyt táncmulatság fejezi be. Éjjelutáni különvonatról gondoskodás történt.

* A nagyváradai tanítók és tanárok beszerzési csoportjának vezetősége hetenként zöldségárusítást rendszeresít. A legközelebbi árusítás csütörtökön délelőtt fél nyolctól kilenc óráig lesz a kereskedelmi iskolában. — Kapható egyelőre fűzők, kelkáposzta, hagyma és káposzta.

* *Take Jonescu*ékat inzultálták. Röviden megemlékeztünk már arról, hogy *Take Jonescu* és több politikai barátja Magyarországon keresztül Svájcba utazott. A ploestii állomáson csak alig egy két percet állott a vonat. Ez alatt az idő alatt a tömeg záptojásokkal árasztotta el a *Take Jonescu*ékat vivő vasuti kocsikat.

— Tolvajok! Árulók! — kiáltották feljűk. Ti döntöttetek a nyomoruságba. Köteleit a nyakatokra!

* *Hadikölcsönjegyzés Sarkadkeresztúron.* Sarkadkeresztúr községben a VIII. hadikölcsönre *Gábor Gyula* állami tanító 23 ezer koronát gyűjtött. A gyűjtés a községnél és a hitelszövetkezethél is nagyban folyik.

* Megyei tisztviselők napidíjpótléka. A belügyminiszter napidíjpótlékot állapított meg a vármegyei tisztviselők részére. Tisztviselők napi 12, napi díjasok 8, szolgák 6 korona pótlékot kapnak.

* Egy óra a fürdőben. Egyik olvasónk panaszolja, hogy az uszodát nagyzás fogta el. A tulajdos minden órában figyelmezteti a vendégeket, hogy egy óra eltelt s aki egy órával előbb jött, az öltözködjék s menjen haza. — Nono, még nem *Herkules* fürdő az uszoda, hanem egy kis vizecske, ahol heringek módjára fürdenek az emberek. *Herkules* fürdőn homokórát tesznek legalább a kabinokba, amikor a homok leperreg, akkor — megfordítja a vendég. De itt még ez sincs, csak savanyu felszólítás a távozásra.

* Mennyit szállít Bihar a hadseregünknek? A földmivelésügyi miniszter közli, hogy Bihar megye augusztusban 4000 darab vágómarhát köteles szállítani a hadseregnek s ha nem teszi pontos időre, rekvirálják ezt a 4000 darabot.

* Mértékkel fűtsünk, kevés lesz a fa. A munkaerőnek katonai célokra való nagymértékű igénybevétele, a fatermelő üzemek teljesítőképességének apadása, az élelmiszer beszerzésének rosszabbodása, a fuvar és üzemi anyagok csökkenése a tüzfatermelésnél nagy visszamaradást idéztek elő. — *Őszi téli szezonra tehát tüzelahiány lesz.* A belügyminiszter ennek megállapítása után azt javasolja, hogy vagy a széntüzelésre térjenek át a hatóságok, vagy a tüzelést csökkenték s a magánosok is ugyanezt tegyék.

* Egy hősi halott temetése. *Rácz János* előkelő iparos polgár a 37. ezredben a legutóbbi olasz harcokban a hazáért küzdve súlyosan megsebesült és ennek következtében elhunyt. Özvegye hazaszállította és tegnap délután Magyar-utca 29. számú gyászházából nagy katonai pompával, nagy részvét mellett ment végbe az elhunyt hős temetése. A díszes koszorúkkal borított koporsót a róm. kath. egyház szertartása szerint végzett temetés után feltették a négyesfogatu üvegdisz halottas kocsira és óriási közönség részvéte és kísérete mellett a *Rulikovszky* temetőbe vitték, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra. Özvegye, négy kis gyermeke, szülei és kiterjedt rokonság gyászolják. — A díszes temetést *Veiszlovits Adolf* és fia első nagyváradai temetkezési vállalata nagy pontossággal rendezte.

* 4352 osztrák gyermek jön Biharba.

A *Károly király* nyaralattási akció vezetője értesítette a vármegyét, hogy Biharba 4352 osztrák gyermek jön nyaralásra. Kéri tehát a vármegye tisztviselőinek jóindulatát s azt, hogy az érdekeltek tanulmányozzák át a tudnivalókat jóeleve, mert a gyermekek e hó végén már jönnek Biharba. Fel is sorolja hova, mely községbe hány gyereket küldenek, de itt tévedés fordul elő: *Abódgyalók*, *Kisujszállás*, *Mezőtur*, *Tiszabeő*, *Turkeve* stb nem Biharban van. De e kis tévedés dacára is tiszteletre méltó a szándék, amely úgy tudjuk, *Malatinszky Lajos* főispán főkivánsága is, hogy a *Károly király* nyaralattási akciójának sikere legyen s a gyermekek meglehetősen távozzanak Biharból. Ha ez így lesz, akkor háboru után meg lehet ismételni ezt a cserét.

* A Magyar Turista Egylet bihari osztálya vasárnap, július 21-én délelőtt fél 12 órakor a *Kath Kör* üléstermében választmányi ülést tart, amelyre az elnökség a választmány tagjait ezuton hívja meg. Az ülés tárgya: a turistautak helyreállítása és fejlesztése, kirándulások programjának megállapítása.

* Helyreigazítás. Vettük a következő levelet: A *Tiszántul* vasárnapi számában a Nagyvárad városától élvezett ösztöndíjjal kapcsolatban megjelent azon cikke, miszerint én az Országos magy. kir. Zeneakadémiának jövőre nem lennék növendéke és hogy a *Király Színház* tagja vagyok — teljesen valótlan. A tény ez: Én az orsz. m. kir. Zeneakadémián sikerrel vizsgáztam és jövőre az első operai osztályba, mint azt a felvételi okmányommal is bizonyíthatom, már föl is vagyok véve és 1918. év szeptemberében tanulmányaimat folytatni fogom. Nagyvárad, 1918. júl. 16. Kiváló tisztelettel *Mándoki Giz* az orsz. m. kir. Zeneakadémia operai növendéke.

* Halálozás. Nagyajtai özv. *Cserey Gáborné* szül. *bedeghi és berencsi gróf Nyáry Szerefin* életének 78 ik évében hosszas szenvedés után a Püspökfürdőben csendesen elhunyt. A halottat Budapestre szállítják s ott e hó 19-én d. u. 5 órakor temetik el a ke-repesi temető halottas házából. Öt fia, köztük dr *Cserey László* cs. és kir. főorvos és kiterjedt rokonság gyászolja.

* A püspökfürdői hangverseny. *S. Jung Margit* zongoraművésznő, *Kislaki I. Honka* operaénekesnő és *Schlezák Elemér* hegedűművész f. hó 18-án, csütörtökön tartják nagy-szabásu hangversenyüket a Püspökfürdőben. A művészek valóban gazdag műsorral fognak a fürdő közönségének élvezetes estélyt szervezni. — A hangversenyt hirdető falragaszok szerint *Chopin*, *Liszt*, *Gavari*, *Rachmaninoff*, *Reger*, *Mendelsohn*, *Wéber*, *Hubay*, *Dell'Aqua* és művészeink saját szerzeményeikkel fognak szerepelni. A hangverseny iránt nemcsak a fürdőben, hanem a városban is igen nagy az érdeklődés.

* Borszegeen megverték a kisbíró. *Marián Péter* borszegei kisbíró, éjjeli ór tegnap azt vette észre, hogy öt ember ugyan-csak ösztökéli botokkal a másvilágra. Felismerte, hogy ez az öt ember, akiket pár nappal előbb elriasztott a házából, mert lopni akartak. — A tolvajok aztán a szomszédból loptak el egy disznót s a tulajdonos leányát. *Skorca Erzsit* jól elverték. A súlyosan sérült kisbíró behozták a közkórházba, ahol a csendőrség kihallgatta s azután ápolás alá vették.

* Nagy házeladás. Kohn Ernő nagyváradai háztulajdonos megvásárolta Deutsch Simon nagyváradai ékszerész budapesti házát 450.000 koronáért.

Legujabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

A munka abbanhagyására való felhívás: izgatás.

Orosz Ödön Nagyszénáson akkor ment be urasági cselédházba, amikor a rekviráló biztos ott tartézkodott. A kormánybiztost kereste, mire a rekviráló Koncsek István így szólt:

— Én vagyok.

Orosz Ödön erre kifakadt:

— Maga nem rekviráló, maga rabló. Emberek — fordult a kocsisokhoz — ne dolgozzatok, hagyjátok a jószágot, ha mindent elvisznek, ne dolgozzatok, olyan kis adagért.

Izgatással vádolta meg a gyulai kir. ügyész Oroszt; de a törvényszék felmentette, mert csak 6 ember előtt mondta e kifakadást mert ez nem gyülekezet, ezenkívül nem intézett felhívást a törvény vagy rendelet elleni engedetlenségre, nem arra szőlította fel őket, hogy a rekvirálást akadályozzák meg vagy a gabonafelesleget ne adják oda az emberek, hanem arra, hogy hagyják abba a munkát.

A nagyváradai ítélőtábla tegnap Gálbory József tanácselnök vezetésével tárgyalta az ügyet s Baróthy Pál főügyész helyettes vádbeszéde alapján megállapította az izgatás vétségét s ezért 14 napi fogházra ítélte Oroszt, mert az aratás abbanhagyására való felhívás izgatás.

A postás ne parancsoljon. Érmihályfalván a vasuti postás betelerelte a közönséget a perronról. Löwinger Sándor utazó kereskedő erre idegesen rákiáltott: -

— A postás ne parancsoljon itt!

S ha meg nem fogják, megveri a rendcsináló portást.

Hivatalos közeg elleni erőszak vétségével vádoltan állott ezért tegnap Löwinger Seress Barna tanácsa előtt. A tanuk kihallgatása s Nesztor József ügyész vádbeszéde után a bíróság egy havi fogházra ítélte a vádlottat, aki megnyugodott az ítéletben.

APOLLO mozgó-színház	MA
	A szívek lovagja. Psilanderrel.
Az előadások vasárnap d. u. 3 óra- kor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek	

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik felejthetlen jó férjem Rác János elhunyt és temetése alkalmával részvételükkel határtalan fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, fogadják hálás köszönetünket.

Nagyvárad, 1918. jul. 16.

Özv. Rác Jánosné és családja.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda v. t.

VIGADÓ mozgó-színház	MA
	Jobb erkölcsöket. Vigjáték.
Az előadások vasárnap d. u. 3 óra- kor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek	

HETI ÁRJEJYZÉK:

Porcellán mozsár üveggel	12
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15
Majolika tálcá fogóval	8
Majolika cukortartó díszes	8
Majolika gyümölcskészlet	8
Vizes készlet esiszót üvegből	12
Boros	12
Likőr	12
Befőttes készlet kristály fehér	12
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12
Majolika fali sőtartó színes	8
Majolika vizeskanos színes	10
Kenyérsósár színes üveggel	10
Chinaezüst cukortartó	10
Chinaezüst gyümölcsállvány	10
Majolika virágváza színes	5
Majolika virágázték	5
Majolika díszfigura	5
Porcellán főzőlábas	5
Porcellán főzőfazék	5
Teáskészlet színes aranyozással	50
Kávéskészlet színes aranyozással	50
Feket skészlet színes aranyozással	50
Ebédlőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150
Hidegélvágó készlet sz. aranyozással	40
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50
Falutató színes aranyozott kerettel	80
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80
Teáspohár chinaezüst foglalásban	8
Teáscsésze színes finom aranyozással	4
Kávécsésze	4
Köpöcsésze	5
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5

Nippel, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt viltartók, Konyhaberendezési cikkek, Képekterek, Ablaküvegezés.

Eiadás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

Eladó házak!

Rákóczi-ut 1. és Rimanóczy-utca 4. számú bérház, továbbá Fürdő-utca 22. számú sarokház eladó.

Felvilágosítást nyújt:
dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-utca 15. sz.
Telefon-szám: 4-16.

Aváradszőlősi Jégpincével szemben levő

téglagyár

épületekkel és mintegy 14 kat. h. telekkel, illetve szántófölddel

ELADÓ.

Felvilágosítást nyújt:
dr. IMRIK GUSZTÁV ügyvéd
Sal Ferenc-utca 15. sz. alatt.
Telefonszám: 4-16.

Árlejtési hirdetmény.

A Tüzifa Fogyasztási Részvénytársaság nagyváradai cég ezennel árlejtést hirdet a cseszvárai erdővágásban lévő és tulajdonát képező 4—5000 méter 150 X 150 cm. méretű bükkhasáb és részben dorong tűzifának nevezett erdővágásból a nánhegyesi nyílt rakodó területre való beszállítására.

A fa a rakodótól 5 kilométer távolságra van, amely 4 kilométerből 1 kilométer erdei ut, 3 kilométer műút. A famennyiség január hó 30 ig szállítandó be.

Ajánlatok folyó hó 20-án déli 12 óráig a Tüzifa Fogyasztási Részvénytársaság Nagyvárad, Nagypiac-tér Ullmann palota címzendők.

Nagyvárad, 1918 július hó 15.

A Tüzifa Fogyasztási Részvénytársaság.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapirokra.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Főzőtőköt

maximális áron Tisztviselők fogyasztási szövetkezetében Rákóczi-ut 6, mindenki kaphat.

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Keresünk azonnali belépésre

felsőkereskedelmi iskolát végzett gyakornokot. Jelentkezni lehet a Nagyvárad Kezserkedelmi és Forgalmibanknál Rimanóczy-utca 6. szám alatt.

Ne dobja ki pénzét

új ruhákért, mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) kocsmá, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Jó bizonyítványokkal

rendelkező megbízható egyén hivatalos igazolással állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Butorozott

szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák iratására. Ára 2-40 K, nagy üveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Uridivat

Cziller Imre Nagyáruházában. Férfi- és fiukalapok, nyakkendők, ingek, gallérok, kézelők, zsebkendők, harisnyák, sétabotok, bőrdaruk, pénztárcák, esőköppeny, esőernyők, acéláruk legolcsóbban. Tisztviselőknek árkedvezmény. d

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Vizonteladók árendeményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Pemete

és hársfamézscukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Tyukszemirtó

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa-épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület) kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r. t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, 1. emelet. Telefon 14-00.

Szent László Püspök gyógyfürdő
Nagyvárad mellett.

A kénes hévvíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástáratás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészítő telelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.
Deöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

Több kisebb nagyobb bérház ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár Teleky-utca 2. sz.

LEGF. BUZACSRIZ, folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVEDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádigos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramfon, kerékpár és National Cassa javító. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

GÉPMUNKÁS

felvétetik

a Szent László-nyomdában.

Polgári Takarékpénztár r. t. Nagyvárad, Kossuth-utca 6. sz.

Házakra és földekre legelőnyösebb a 10—15 évre szóló és

a kamattétel változatlanását előre biztosító kamatozó

jelzálogkölcön, melyet szolid feltételek mellett a Polgári Takarékpénztár nyújt.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévvíz fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, köszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva! Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

Beraktározás.

Áruk, butorok, termények stb. hosszabb vagy rövidebb időre való beraktározására megfelelő helyiségek, ezeken kívül boros- és szárazpincék, istállók, kocsiszínek is állanak rendelkezésre. A beraktározott árut tűz- és betörés ellen biztosítjuk. Közelebbi felvilágosítással szolgál a

Fekete Sas és Zöldfa R.-T. beraktározási osztálya. Iroda Sas-passage 22. sz. lépcső. TELEFONSZÁM: 14-00.

Betűszedő tanulóknak fiú és **berakó** tanulóknak leány **fizetéssel felvétetik a Szent László-nyomda részv.-társaságnál.**